

ТЕМА: Зоогігієнічні вимоги до умов утримання коней

- 1. Утримання жеребців-плідників**
- 2. Утримання заводських кобил**
- 3. Утримання лошат.**
- 4. Використання молодняку**

У великих кінних заводах з культурно-табунним змістом напівкровних і висококровних коней жеребців-виробників і молодняк розміщують у стайнях з денниками, а кобил, відлучених і молодняк поза тренінгом — у спрощених стайнях, що дозволяють містити коней групами, на прив'язі, а також у базах з навісами. У таких приміщеннях на кобилу з лошам виділяють 8 м² площі підлоги, для молодняку у віці до 1 1/2 років — 5, від 1 1/2 до 2% років — 6 і від 2 1/2 років — 7 м². Для проведення ранньої вижеребки кобил і змісти жеребців-плідників при ручній злучці в стайнях обладнають 10-20 денників. Бонітування, таврування, ветеринарні обробки коней, розбивку косяків при культурно-табунному змісті здійснюють у спеціальних базах з розколами.

1. Утримання жеребців-плідників. Жеребців-плідників розміщують в окремих стайнях. Однак у господарствах з невеликим поголів'ям їх можна містити в одній стайні з кобилами, або ізольовано. При цьому вихід у левади повинен бути окремий. Площа денника для кожного плідника повинна бути не менш 16 м² (4x4 м). Біля стайні обладнають паддоки площею не менш 600 м², а для пасіння — левади з розрахунку 0,3 — 0,5 га на один плідника. Жеребців щодня ретельно чистять, а в літню пору й купають. Як підстилка й денниках використовують солому (5 кг у добу на голову) або ошурки (15 кг).

Зовсім обов'язковий щоденний активний моціон жеребців (проїздка під сідлом кроком і клуса й плин 1-2 ч). Крім проїздки, жеребці якнайбільше повинні перебувати в паддоках і левадах. Тривалість моціону регулюють залежно від віку плідника, його активності й загального стану здоров'я. Необхідно уважно стежити за кінцівками жеребців-плідників, у встановлений термін проводити розчищення копит і містити тварин розкутими.

2. Утримання заводських кобил. В осінньо-зимовий сезон чистокровних кобил розміщують у денниках, площа кожного з них не менш 1.4 м. Як підстилка застосовують солому в кількості 5 кг у добу на голову. Ошурки в стайні, де перебувають кобили, використовувати не слід, особливо в період жереблення, тому що вони швидко перетворюються в пил і можуть викликати різні захворювання органів подиху в новонароджених лошат. Біля стайні з матковим поголів'ям обладнають паддоки. Щодня, крім днів з поганою погодою, кобил прогулюють на 8-10 км змінним алюром. У літню пору більшу частину доби, а в південних районах цілодобово їх містять на пасовище, де для вкриття від дощу й у жаркий час дня влаштовують накриття. Де устанавлюють годівниці для підгодовівлі кобил в роздачі лошатам концентрованих кормів. Перед вигоном на пасовище кобил варто нагодувати.

У зимовий період кобил чистять щодня, а в пасовищний ---і в міру необхідності. Чистять кобил за допомогою побутових пілососів. Копита розчищають регулярно, через 1 1/2 -2 місяці.

В умовах культурно-табунного утримання у в літню пору кобили напівкровних порід цілодобово перебувають на пасовище, де обладнаються кормушки з навісами, а взимку - у базах біля стаєнь. У холодний час доби, а також у період різких коливань температури й під час буревіїв тварин заганяють у стайні.

Уперше кобил спаровують у віці 3-4 років залежно від часу закінчення випробувань на іподромі. Парувальний сезон у кінних заводах верхового напрямку звичайно починається в лютому й закінчується в червні. Ручне парування проводять із урахуванням контролю за розвитком фолікулів у кобил. Після закінчення парувального сезону (липень - серпень) проводять ректальне дослідження кобил на жеребність і становлять календарний план вижеребки, виходь із розрахунку, що середній строк жеребності кобил становить 335 днів.

За глибоко-жеребними кобилами ведуть постійне спостереження. На час вижеребки на конюші влаштовують чергування досвідчених конюхів. Вижеребка звичайно проходить уночі або рано ранком, тривалість її 30-40 хв. Конюх, що приймає лоша, зобов'язаний обрізати пуповину, продезинфікувати її, ретельно витерти лоша, очистити від слизу його ніс, рот і глава. Як тільки лоша встане на ноги, його підводять до кобили. Якщо лоша народилося в навколоплідних оболонках (у сорочці), їх негайно розривають, інакше лоша задихнеться.

Перші 2-3 дні після народження лошата перебувають у деннику замість із матір'ю, потім їх починають випускати на прогулянку. Кобил з лошатами 5-10-денного віку пасуть групами по 15-18 голів, а через 10-15 днів, якщо дозволяє погода, їх переводять у загальний матковий табун. При наявності достатньої кількості левад, кобил з лошатами, що досягли 2-2 1/2-місячні віки, можна цілодобово містити на пасовище. У цьому випадку підгодовлю зерном здійснюють у кублах і спеціально обладнаних годівницях. Лошат і кобил підгодовують роздільно.

При культурно-табунному утриманні напівкровних коней рання вижеребка проводиться в стайнях, а основна вижеребка - у табунах або косяках на пасовище.

Лошати-сисуна з перших днів життя привчають до спілкування з людиною. Із цією метою на нього надягають недоуздок, а конюх, що обслуговує підсисну кобилу, повинен водити лошати, чистити його ноги й т.д. Варто пам'ятати, що при вирощуванні лошати обіг з ним певною мірою формує характер коня. Звертатися з лошатами треба терпляче й ласкаво.

Для народженого лошати кормом служить материнське молоко, однак уже з першого місяця життя молодняк підгодовують концентрованими кормами. Спочатку вигодовують плющень овес і відрубай, які насипають і спеціальні годівниці, установлювані з таким розрахунком, щоб лошата могли

підходити до їм, а кобили немає. Поступово лошата привчаються до поїдання концентратів і до відібрання звичайно з'їдають до 3-5 кг вівсі.

3. Утримання відлучених лошат. Від матерів лошат відлучають в 5 — 7-місячному віці. Звичайно відібрання здійснюють групами — з урахуванням строків народження й загального розвитку молодняку. У заводах чистокровного напрямку лошат розміщують по одному в денниках, а в заводах, де містять напівкровних коней,— групами в окремих секціях стаєнь або також у денниках. У деяких господарствах через недостачу приміщень лошати іноді розміщують по двох у деннику, однак цього варто уникати, тому що при спільному Утриманні один з них завжди буде «об'їдати» іншого. Крім того, при цьому неминучі різні травми, що приводять іноді до непереборних наслідків.

Щоб уникнути можливої плутанини в походженні тварин, особливо в господарствах з більшим поголів'ям напівкровного молодняку, всіх лошат перед відібранням необхідно мітити (ставлять тавро холодним способом). При цьому на лівій стороні спини, відступивши від заднього краю лопатки, накладають індивідуальний номер лошати (окремий для жеребчиків і кобилок і починається щорічно з одиниці). Потім через певний інтервал ставлять дві останні цифри року народження й під ними емблему або помер заводу. При тавруванні ведуть спеціальний журнал, куди записують клички лошат, їхнього номера, дати народження, масть, докладні прикмети, а також походження.

У кінних заводах з культурно-табунним утриманням напівкровні лошата протягом літнього періоду не мають близького контакту з людиною, не привчені до недоуздка, тому після їхнього відібрання проводять так зване обтягування, тобто лошати на 10-15 днів ставлять на прив'язь. Під час обтягування лошати привчають до ходіння у приводу, чищенню й розчищенню копит. Після того як лошата освоються у своєму табуні й забудуть матерів, їх починають випускати на пасовище й прогулянку. У гарну погоду їх і плин усього дня тримають на свіжому повітрі, трохи пізніше починають проводити груповий тренінг.

З огляду на, що лоша найбільше інтенсивно росте в перший рік життя, годівля лошат повинна бути насиченою і винятково повноцінною. У раціон лошат необхідно включати злаково-бобове сіно (5 -6 кг), трав'яне борошно (до 1 кг), відрубай (1 кг), плющений овес (5-6 кг), морква (1-2 кг), молоко або обрат (до 3-5 л).

4. Використання молодняку. Молодняк у віці 1 1/2 років, призначений для випробувань на іподромі, містять, як і коней інших груп, у денниках, у спеціальній стайні. Денники повинні мати розміри не менш 3х3,5 м², верхню частину перегородок між денниками, а також перегородку з боку коридору доцільно робити із ґрат, щоб коня могли бачити один одного. Коня, спілкуючись один з одним, поводяться більше спокійно й менш піддані різним дурним звичкам.

Для кожного коня необхідно мати сідло й вуздечку, щітку зі скребницею, два рушники, сукнину, водопойне цебро, гачок для копит, попону, недоуздок. У стайні повинна бути ємність для вівса, корито для каші, ветеринарна аптечка, умивальник і т.д. Щоб полегшити працю конюхів при роздачі концентрованих кормів, доцільно використовувати ящик на колесах, у його засипають овес і розвозять по денниках.

Після проїздки коні вертаються в стайню, де з них знімають вуздечки, надягають недоуздки, прив'язують, підтягують стремена й відпускають попруги. Потім ретельно розчищають гачком підошву копита, замивають кінцівки, якщо вони брудні. Вимиті кінцівки витирають рушником, щоб уникнути появи мокреців, особливо в коней з розвиненими щітками. Потім 5-10 хв кінцівки масажують, коня розсідлюють, пучком соломки (джгутом) розтирають спину й корпус. Після закінчення ранкової й вечірньої роботи коней чистять у проході стайні. В теперішній час широкий практикується механічне чищення за допомогою пілососа. Після чищення рушником протирають очі й ніздрі, зовнішні полові органи коня. Як тільки чищення коня закінчать, її ставлять у денник і дають їй сіно, напувають і годують вівсом.

У літню пору дуже корисно купати коней. Температура води повинна бути близької до температури тіла тварини. Щодо цього заслуговує на увагу досвід Алматинського іподрому, де для купання коней обладнані басейн і поруч із ним інший неглибокий, спеціально призначений для обмивання й охолодження кінцівок тварин після роботи.